

آذربایجان شرقی، مجموعه گردش

صندوق توسعه
صنایع دستی و فرش دستباف
واحیاء و بهره برداری
از اماکن تاریخی و فرهنگی

وزارت
میراث فرهنگی
گردشگری و صنایع دستی

سایت پلان و موقعیت قرار گیری

موقعیت قرار گیری بنا بر روی نقشه هوایی

استان: آذربایجان شرقی

شهر: جلفا

شماره ثبت آثار ملی: ۱۶۵۵

نشانی: بخش سیه رود - ساحل رود ارس - روستای

کردشت

دوره تاریخی: صفوی

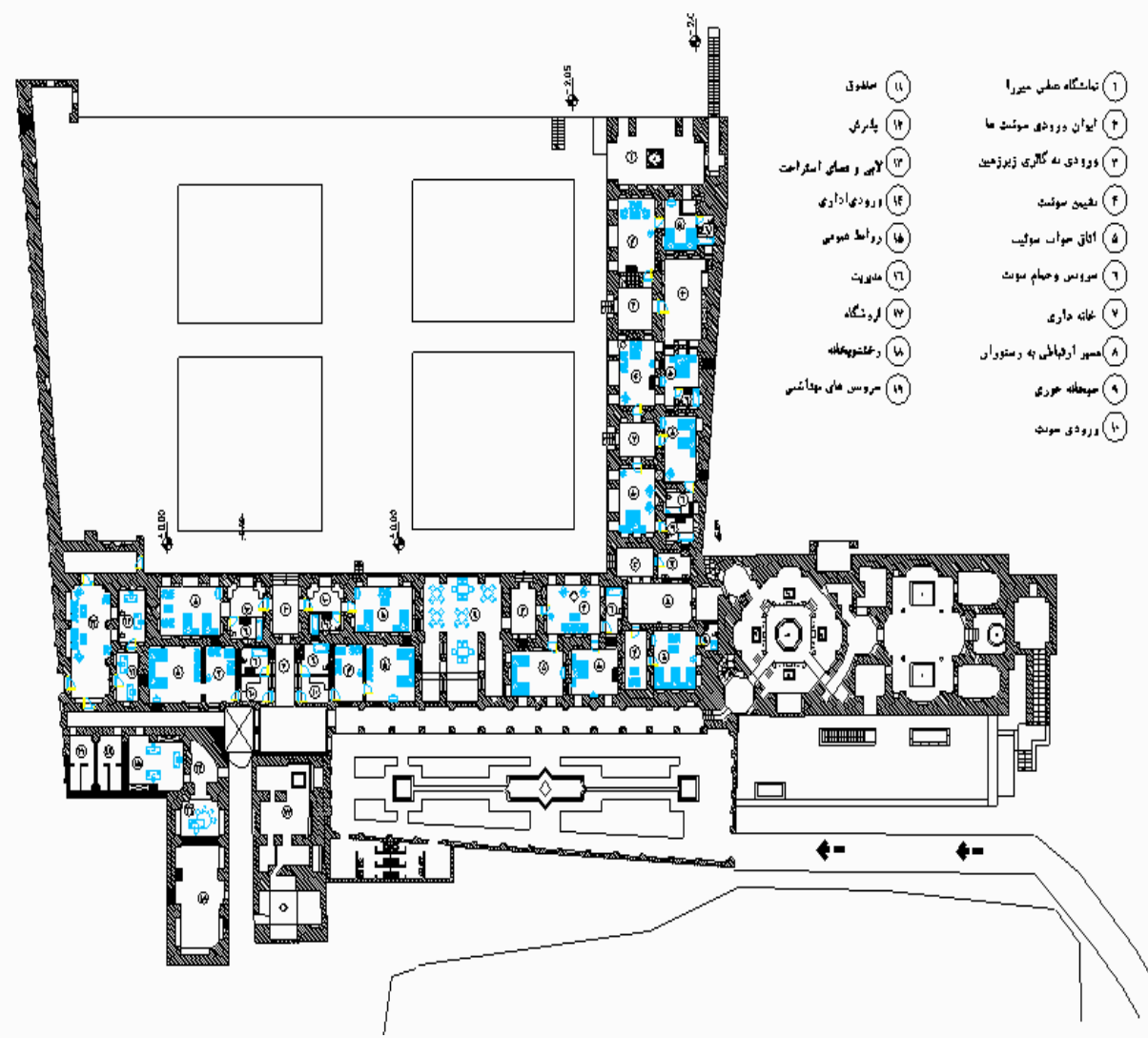
مصوبه واگذاری: مصوبه هیئت دولت به شماره

۳۵۷۳۵/ت ۳۹۶۸۰ هـ مورخ ۱۳۸۷/۳/۸

مشخصات بنا

عرصه: حدود ۱۳۴۰۱ متر مربع
 اعیان: حدود ۵۵۰۰ متر مربع
 تعداد طبقات: یک طبقه
 کاربری گذشته بنا: مقرر حکومتی

کاربری مصوب صندوق: فرهنگی هنری - اقامتی - پذیرایی - بهداشتی درمانی (مجتمع گردشگری بین راهی)

پلان بنا همکف

نقشه پهنه بندی، تاسیسات شهری و توضیحات همجواری ها

توضیحات همجواری ها:

توضیحات همجواری ها: رود ارس-هم مرز با

کشور ارمنستان

زون ۱: باغات

زون ۲: زراعی

تاسیسات شهری: دارد

نقشه دسترسی ها، درجه بندی نوع معابر و ارتباطات

دسترسی های اطراف بنا:

جاده به سمت اوشتبین - جاده به سمت

سیه رود

■ ■ ■ شریان درجه ۱

مطالعات شناخت

مطالعات شناخت

در ۷۲ کیلومتری شهر جلفا مجموعه های تاریخی قرارداد که به علت مجاورتش با روستای کر دشت به نام مجموعه تاریخی کر دشت معروف شده است. مجموعه تاریخی کر دشت از قسمت هایی چون قلعه یا باروی حفاظتی مجموعه، پادگان تا قلعه نظامی، میدان، مسجد، بنای حکومتی و دیوان خانه، حمام و ... تشکیل شده است. از این مجموعه هم اکنون قلعه نظامی، بارو، بنای حکومتی، حمام و یخچال نسبتاً سالم و قابل تشخیص هستند و مابقی به علت آسیبهای زیاد از بین رفته اند یا فقط آثاری از آنها باقی است. در مورد شکل گیری این مجموعه به نظر می رسد که بارو با توجه به منضمت کامل و گستردگی آن به دور یک مجموعه با اهمیت نظامی کشیده شده است و با توجه به استراتژیک بودن منطقه و همچنین حفاظتهای طبیعی مانند رود ارس از شمال و کوه های کیامکی داغ از جنوب، منطقه تبدیل به یک تنگه می شود و خود به خود یک سنگر غیر قابل دسترس و مناسب به وجود می آورد.

مطالعات معماری بنا

مطالعات معماری بنا

با ارزش ترین بنای باقیمانده از مجموعه تاریخی کر دشت، حمام است. نماد بیرونی آن گنبدهایی است که از جاده قابل رویت است. از آنجاییکه حمام ورودی های اصلی خود را از داخل بنای اربابی می- گرفته است، سردر بارزی ندارد و سیستم ورودی ها نشانگر کاربری خاص این قسمت در گذشته می‌باشد. در حقیقت این حمام از طریق چهار ورودی و دو هشتی تغذیه می شود که هر کدام برای گروهی از اشخاص کاربرد داشته است. تونل برای ورود خانم های مستقر در اندرونی و ورودیهای از داخل بنا برای امرا و بزرگان و ورودی درب اصلی برای سربازان و بقیه افراد بوده است. بعد از هشتی ها مستقیم وارد سرینه می شویم. گنبدهای آجری هشتی با ورود به سرینه تبدیل گنبد بزرگ و دارای تزئینات ظریف آهکبری می شود که تغییر فضا را به بیننده القا می کند. در سرینه چهار سکو در چهار جهت قرار دارد که هر کدام دارای حوض مرمری ویژه خود است. سکوی سمت جنوبی بزرگتر و دارای تزئینات ظریف تری است و تبدیل به شاه نشین سرینه شده است. در وسط سرینه حوض سنگی قرار دارد و در اطراف سکوها، کفشکن ها با نظم خاصی در دو طرف پله های سکوها جا گرفته است

مطالعات معماری بنا

مطالعات معماری بنا

درست در نقطه مقابل ورودی و در جهت غربی سرینه درب دالان یا میاندار قرار گرفته است و ورودی جنوبی با دالانی به طول تقریبی ۲۵ تقریبی و با دو خم به میاندار می‌رسد و در ورودی شمالی با ۳ پله به فضای مربع شکلی می‌رسد که به ایوان رو به خانه ارس راه دارد. این ایوان که در معماری حمام‌های ایرانی نظیر دیگری برای آن یافت نمی‌شود مختص این بناست. در جبهه غربی خزینه قرار دارد که توسط ۳ پله می‌توان به آن دست یافت. این حمام همچنین دارای انبار، آتش‌خانه و همچنین کانال‌های انتقال حرارت به زیر گرم‌خانه می‌باشد. حمام دارای اسلوب مشخص و کامل معمار ایرانی است.

مطالعات معماری بنا

مطالعات زیبایی شناسی

■ تزئینات حمام کردشت آهکبری های نفیسی است که در ایران بی نظیر بوده و از این لحاظ یکی از شاخص ترین بناها در کشور می باشد. نقشهای گل مرغ آهکبری های روی گنبدهای حمام با توجه به ظرفیت ، کامل بودن قوس و دقت در رسم اسلیمی ها در بعضی قسمتها به دوران و یا اوایلزندیه و قاجار اشاره دارد. نظر بعضی از محققان به صفوی بودن حمام است، ولی مستندات موجود، تزئینات را به اوایل دوران قاجار و زندیه نسبت می دهد. در دو طرف خزینه ۱۲ اتاق خصوصی شستشو برای بزرگان و امرا و یا اصولاً " خود شاه بوده است . این اتاقها از نظر تزئینات در سطح بالایی بوده و بسیار دقیق و ظریف آهکبری شده است. پر کار تر ین تزئینات در کل حمام مخصوص این اتاقها بوده و به خزینه دسترسی مستقیم دارند. شایان ذکر است که آهکبری های این حمام در ایران بی نظیر بوده و از این لحاظ شاخص تر ین بنای حال حاضر کشور می باشد.

عکس های تکمیلی

صندوق توسعه
صنایع دستی و فرش دستباف
واحیاء و بهره برداری
از اماکن تاریخی و فرهنگی

وزارت
میراث فرهنگی
گردشگری و صنایع دستی

عکس های مربوط به بنا تاریخ عکس ۱۴۰۰